

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 6. oktober 2026

Orientering nr. 18/2026

Arktisaftalen, færøsk selvbestemmelsesret og det nationale kompromis

Der har generelt været positive reaktioner på aftalen mellem Grønland, Danmark og USA om sikkerheden i Arktis og det nordatlantiske område fra lagmand Beinir Johannesen (Fólkaflokkurin), landsstyremedlem for udenrigs- og fiskerianliggender, Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin), medlemmer af oppositionen i Lagtinget og de to færøske medlemmer af Folketinget. Flere hæfter sig ved aftalens betydning for det grønlandske folk, hele den vestlige verden og de allierede i NATO. Aftalen kan læses [her](#) på dansk, [her](#) på grønlandsk og [her](#) på engelsk.

Aftalens parter anerkender, *“at det grønlandske folk udgør et folk i medfør af folkeretten med ret til selvbestemmelse”*. Især denne passus har givet anledning til politisk debat om Færøernes selvbestemmelsesret, som også indgik i selvstændighedsforhandlingerne mellem Færøerne og Danmark i 2000.

Lagmanden har i forskellige sammenhænge tilkendegivet, at han ønsker, at Færøernes selvbestemmelsesret – i lighed med Grønlands – anerkendes folkeretligt og begrunder bl.a. dette således: *“Vi ved ikke, hvornår færingerne skal tage stilling til Færøernes fremtid. Det kan være om kort eller lang tid. Men vi ved, at hvis vi skal tage stilling, skal vi have en anerkendt, folkeretligt funderet sikkerhed for, at det er færingerne, der har retten til at afgøre Færøernes fremtid”*.

Medlem af Lagtinget for Tjóðveldi, Hogni Hoydal, pointerede ifm. spørgsmål til lagmanden i Lagtinget den 30. september 2026, at Arktisaftalen henviser til bestemmelsen om Grønlands adgang til selvstændighed i lov om Grønlands Selvstyre, herunder at Folketinget skal godkende en aftale mellem regeringen og Naalakkersuisut om gennemførelse af selvstændighed for Grønland, og at *“det pakker den folkeretlige ret til selvbestemmelse ind i en dansk statsret”*. Han advarede imod en tilsvarende formulering for Færøernes vedkommende. Lagmanden fulgte i sine svar ovenstående linje om, at det vil styrke Færøernes forhandlingsposition, hvis færøsk selvbestemmelsesret meddeles FN.

I en debatudsendelse med Frihedsbrevet.fo den 24. september 2026 tilkendegav lagmanden, at hvis det må konstateres, at færøsk medlemskab af bl.a. IOC og Nordisk Ministerråd ikke er muligt, må man erkende, at de færøske ønsker om udenrigspolitiske beføjelser alene kan gennemføres ved en ændring i de formelle rammer. Om det videre forløb i den situation tilkendegav han: *“Så må vi tage stilling til, hvordan vi kommer videre herfra, og hvad der er politisk enighed om på Færøerne”*... *“Og hvad forhandlinger med Danmark vil vise”*. Lagmanden bekræftede, at han ikke havde ændret principiel holdning til *“det nationale kompromis”*, men tilkendegav samtidig, at Fólkaflokkurin er en del af en koalition, der har aftalt *“at indlede forhandlinger med den danske regering med det formål, at Færøerne opnår medlemskaber i de internationale organisationer, vi ønsker”*. Han vurderede, at spørgsmålet om medlemskab af IOC og Nordisk Ministerråd vil være afklaret inden for en tidshorisont på ca. 1 år, samt at Færøernes selvbestemmelsesret vil være anerkendt, og forhandlinger med regeringen om udvidede udenrigspolitiske beføjelser vil være påbegyndt i denne valgperiode.

Finanslovsforslag for 2027 fremsat

Landsstyremedlem for finansanliggender, Aksel V. Johannesen (Javnaðarflokkurin), fremsatte den 30. september 2026 finanslovsforslag for 2027 for Lagtinget. I forslaget nævnes, at Færøernes udgangspunkt fortsat er økonomisk vækst, lav ledighed, høj nettotilflytning og lav offentlig gæld sammenlignet med OECD-landene, men samtidig at Færøerne har en udfordring med den langsigtede finanspolitiske holdbarhed (se Orientering nr. 17/2026).

Landsstyret lægger op til at gennemføre effektiviseringer i driften for omkring 80 mio. kr., herunder at lukke færøske repræsentationer i udlandet, sammenlægge styrelser og institutioner på undervisningsområdet, etablere mere driftsbesparende botilbud, samt at effektivisere yderligere ifm. reformudvalgets kommende anbefalinger.

En hovedprioritet er at gøre det mere attraktivt for unge at tilvælge Færøerne, bl.a. ved at afsætte 66 mio. kr. til campusbyggeriet i Tórshavn, at forhøje dels uddannelsesstøtten til niveauet for dansk S.U., dels indkomstgrænsen for modregning i uddannelsesstøtten, at etablere ungdomsboliger samt at prioritere deltagelsen i Erasmus+. Andre prioriteter på udgiftssiden er at forhøje beløbsgrænsen for, hvornår der skal modregnes i pension som følge af arbejdsindkomst, fra 61.900 kr. til 300.000 kr., at bevare udenlands- og dagfradrag, indføre fradrag for fagforeningskontingent, at øge bevillinger til vedligeholdelse af veje og offentlige bygninger samt forebyggelse af rusmiddelmisbrug og afsætte midler til at projektere et nyt vagt- og redningsskib.

Ifølge forslaget vil indtægterne udgøre 8.076,8 mio. kr. Udgiftsrammen er 8.038,3 mio. kr., hvilket vil give et overskud på 38,5 mio. kr. Dog fragår 25 mio. kr., såfremt beløbsgrænsen for pensionisters arbejdsindkomst hæves, og overskuddet vil således reduceres til 13,5 mio. kr. Landsstyret fremhæver, at finanslovsforslaget er i overensstemmelse med landsstyrets finanspolitiske målsætning om, at driftsudgifterne ikke må være mere end 1 pct. højere end året før.

Formand for Búskaparráðið (Færøernes Økonomiske Råd), Johnny í Grótinum, påpegede den 30. september 2026 i KVF, at forslaget er for lidt ambitiøst ift. Búskaparráðiðs anbefaling om et finanspolitisk regelværk, der bl.a. bør fastsætte et maksimum for væksten i de offentlige driftsudgifter. Stigningen i driftsudgifterne på FFL27 på 1 pct. ligger således ud over lønstigningerne i den offentlige sektor, som er indregnet i FFL27. Med en arbejdsløshed på under 1 pct. er det ikke hensigtsmæssigt *“at halde mere benzín på bålet”*, udtalte Johnny í Grótinum. Han fremhævede endvidere, at FFL27 hverken opererer med et mål for overskuddet, fx en procentandel af BNP, eller et maksimum for den offentlige gæld, ligesom der ikke er en begrænsning for den kommunale sektor.

I FFL27 er der lagt op til, at de færøske repræsentationer i Moskva og Tel Aviv lukkes, mens repræsentationen i London skal varetages af den færøske repræsentation i Bruxelles. Forslaget om at lukke repræsentationen i Israel har givet anledning til politiske reaktioner fra Miðflokkurin og fra Fólkaflokkurin, som har afdækket en intern uenighed i landsstyrekoalitionen. Lagmand Beinir Johannesen (Fólkaflokkurin) tilkendegav i KVF den 3. oktober 2026, at hverken han eller Fólkaflokkurin accepterer, at repræsentationen i Israel lukker, bl.a. med henvisning til øgede eksportindtægter herfra og til, at det vil være et forkert signal for landsstyret at sende i en tid med stigende pres på Israel og utryghed og ufred i regionen. Landsstyremedlem for udenrigs- og fiskerianliggender, Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin), udtalte i KVF den 4. oktober 2026, at det er nemt at tale om strukturændringer, men svært, når der skal handles. Han forventer, at den påtænkte strukturændring (lukning af repræsentationen i Tel Aviv, red.) ikke gennemføres, men ser i øvrigt ikke, at sagen vil påvirke samarbejdet i koalitionen. Lagtingsmedlem Bjarni K. Petersen (Framsókn) har fremhævet det principielle i debatten, som for ham er, at: *“Religion kan ikke være grundlaget for at bevare repræsentationen i Tel Aviv”*. Flere medlemmer af Lagtinget fra Miðflokkurin og Fólkaflokkurin har tilkendegivet, at de ikke deler dette synspunkt.

Føroya Váðaráð (Færøernes Risikoråd) noterer i en pressemeddelelse den 24. september 2026, at den fortsat høje økonomiske aktivitet på Færøerne, lave ledighed og de stigende boligpriser kan være tegn på,

at cykliske systemiske risici er under opbygning, men rådet ser ikke klare tegn på, at systemiske risici er ved at opstå i den færøske banksektor.

Kort nyt

- Landsstyremedlem for udenrigs- og fiskerianliggender, Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin), udtalte i et interview med KVF den 4. oktober 2026, at landsstyrekoalitionen har planer om at fortsætte fiskerisamarbejdet med Rusland i 2027. Dette til trods for at forholdet mellem Rusland og den vestlige verden er blevet forværret endnu mere den seneste tid, og at situationen er meget spændt. Forhandlingerne forudses afviklet digitalt i december måned 2026 – efter rådførelse med Lagtingets Udlandsudvalg.
- Torsdag den 1. oktober 2026 blev lakseopdrætsvirksomheden Bakkafrøst udsat for et cyberangreb. Virksomheden har oplyst til KVF, at der hurtigt blev iværksat modforanstaltninger, at uvedkommende har fået adgang til visse brugeroplysninger, og at Bakkafrøst samarbejder med eksterne sikkerhedsekspertter om at undersøge hændelsen og sikre virksomhedens systemer. Hændelsen er blevet anmeldt til de relevante myndigheder. Angrebet har medført forstyrrelser i arbejdsprocesserne, navnlig i Bakkafrøsts aktiviteter i Skotland.
- Den 1. oktober 2026 deltog landsstyremedlem for sundheds- og energianliggender, Eyðdis Hartmann Niclasen (Sambandsflokkurin), og landsstyremedlem for udenrigs- og fiskerianliggender, Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin), i konferencen *Competitiveness in a Nordic Perspective* i København som led i det dansk-færøske formandskab for Nordisk Ministerråd. Konferencen satte fokus på de nordiske landes konkurrenceevne og behovet for at styrke vækst, innovation og modstandsdygtighed. De nordiske ministre vedtog i den forbindelse en fælleserklæring, som kan læses [her](#). Den 28. september 2026 deltog landsstyremedlem Eyðdis Hartmann Niclasen i et digitalt møde i Nordisk Ministerråd om klima og miljø. De nordiske klima- og miljøministre vedtog en fælleserklæring om styrket internationalt samarbejde, som kan læses [her](#).
- I forbindelse med årsmødet i den internationale fiskerionisation, NAFO, i september 2026 blev det besluttet at reducere den maksimalt tilladte fangst (TAC) af torsk på Flemish Cap med 18,9 pct. til 12.452 ton i 2027, hvoraf Færøernes andel udgør 2.783 ton. Man besluttede endvidere at åbne for rejfiskeri på Grand Bank, efter at der har været forbud mod rejfiskeri siden 2015. Færøernes andel udgør her 18 ton.
- Fiskeriet efter sortmund mistede den 5. oktober 2026 sin MSC-certificering som bæredygtigt fiskeri, fordi kyststaterne ikke er enige om fiskeriet og ikke følger ICES' anbefalinger. Konsekvensen er, at sortmund ikke længere kan anvendes til produktion af fiskefoder. Den eneste foderproducent på Færøerne, Havsbrún, bliver imidlertid ikke umiddelbart berørt af den manglende certificering, fordi virksomheden i en periode har oplagret mel og olie fremstillet af andre fiskearter til produktionen af laksefoder.
- Vinnuhúsið (Færøernes Erhverv) afholdt den 1. oktober 2026 et stort erhvervsarrangement i Nuuk med deltagelse af færøsk og grønlandsk erhvervsliv mhp. at styrke erhvervssamarbejdet mellem Færøerne og Grønland. Landsstyremedlem for erhvervsanliggender, Jacob Vestergaard (Fólkaflokkurin), deltog også i arrangementet.
- Den britiske ambassadør, Victoria Billing, mødtes ifm. besøg på Færøerne den 27.-29. september 2026 med lagmand Beinir Johannesen (Fólkaflokkurin) og med landsstyremedlem for udenrigs- og fiskerianliggender, Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin), bl.a. for at drøfte mulighederne for at styrke og udvikle samarbejdet mellem landene.